

Izvješće o korištenju predpristupnih programa pomoći Europske unije za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2008. godine

Predpristupni programi Europske unije namijenjeni su prvenstveno jačanju državnih institucija s ciljem bržeg integriranja u sustav Europske unije te dobrog snalaženja i korištenja europskih fondova u budućnosti – kada država postane članica Europske unije.

Cilj Phare programa je pomoći državama korisnicama pri provedbi reformi nužnih za pristupanje Europskoj uniji, te ih pripremiti za korištenje strukturnih fondova Europske unije (Europskog fonda za regionalni razvoj - ERDF i Europskog socijalnog fonda - ESF). Krajnji korisnici sredstava PHARE programa su ministarstva i ostala tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladine, neprofitne organizacije.

Program ISPA osigurava financijska sredstva za infrastrukturna ulaganja na području prometa i zaštite okoliša (ulaganja u cestovnu i željezničku infrastrukturu, upravljanje otpadnim vodama, gospodarenje krutim i opasnim otpadom, vodoopskrba i odvodnja) te priprema državu kandidata za korištenje Kohezijskog fonda EU. Krajnji korisnici sredstava ISPA su trgovačka društva u državnom vlasništvu i/ili vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području prometa i zaštite okoliša. Kod nas su u programu ISPA u provedbi tri projekta čiji su krajnji korisnici: HŽ infrastruktura, Vodovod i kanalizacija Karlovac, Gradska čistoća Šibenik.

SAPARD je predpristupni program usmjeren na ruralni razvoj, napredak u poljoprivredi i pripremu države kandidata za korištenje sredstava iz fondova Zajedničke poljoprivredne politike (CAP). Svrha programa je ulaganje u poljoprivredu i ruralnu infrastrukturu, stvaranje konkurentnog i učinkovitog poljoprivrednog sektora, otvaranje novih radnih mjesta u nerazvijenim regijama, poboljšanje kvalitete života ruralnog stanovništva te pomoć u provedbi zakonodavstva EU. Krajnji korisnici u ovom programu su za razliku od CARDS, PHARE i ISPA programa izvan javnog sektora. To su poljoprivrednici - fizičke i pravne osobe, privatna i obiteljska poljoprivredna gospodarstva određena Zakonom o poljoprivredi (NN br. 83/02), upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Uz njih korisnici u mjeri 3 – Ruralna infrastruktura jesu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Paralelno sa radom sustava za programe pomoći CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD uspostavlja se i sustav za novi, jedinstveni instrument predpristupne pomoći IPA koji će zamijeniti predpristupne programe pomoći PHARE, ISPA i SAPARD.

IPA program je novi program Europske unije, a sastoji se od pet komponenti: Komponenta I - Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija, Komponenta II - Prekogranična

suradnja, Komponenta III- Regionalni razvoj, Komponenta IV- Razvoj ljudskih potencijala i Komponenta V- Ruralni razvoj.

U nastavku daje se pregled provedbe programa s posebnim osvrtom na doznačena sredstva i stanje provedbe projekata te moguće prijevare i nepravilnosti u postupku korištenja fondova.

1. DOZNAČENA SREDSTVA

Europska komisija po potpisivanju financijskih sporazuma uplaćuje predujam – dio alociranih sredstava za pojedini program na račun Nacionalnog fonda koji dobivenim sredstvima upravlja oročavajući ih u skladu sa projekcijama novčanih tokova i izvršavajući isplate temeljem zahtjeva provedbenih agencija.

Ukupno su do 30. lipnja 2008. zatražena sredstva od Europske komisije u iznosu 132,094 milijuna eur, a **doznačeno je 94,893 milijuna eur**. Razlika između zatraženih i doznačenih sredstava nastaje zbog interne procedure Europske komisije za odobravanja zahtjeva za koju je potrebno tri do četiri mjeseca prije uplate na račun Nacionalnog fonda.

U razdoblju od 1. siječnja do 30. lipnja 2008. godine Europska komisija je na račun Nacionalnog fonda doznačila 1,045 milijuna eur.

U Prilogu 1 dana je tablica s detaljnim prikazom traženih i dobivenih sredstava od Europske komisije u razdoblju do 30. lipnja 2008. godine.

U nastavku daje se pregled ugovaranja, doznačenih, te utrošenih sredstava po pojedinim programima.

2. CARDS

a) CARDS 2003

Rok za ugovaranje projekata u okviru programa CARDS 2003 istekao je 5. lipnja 2006. Ugovoreni su projekti u iznosu 28,686 milijuna eur ili 97,7% decentraliziranih sredstava. Do 30. lipnja 2008. za ugovorene projekte isplaćeno je 25,931 milijuna eur ili 90,40 ugovorenog iznosa.

Rok za provedbu projekata je 31. prosinca 2008. godine, a za plaćanja 31. prosinca 2009. godine.

Europska komisija je 16. studenog 2007. godine doznačila 5,693 milijuna eur te su time sva sredstva za CARDS 2003 primljena. S obzirom na dobru provedbu projekata vrlo je izvjesno da će ukupno ugovoren iznos biti i isplaćen, odnosno u potpunosti iskorišten.

U okviru projekta financirano je izvođenje radova, nabava usluga te su dodjeljivana bespovratna sredstva.

U Prilogu 2 dana je tablica s detaljnim pregledom projekata iz programa CARDS 2003, dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima.

U okviru CARDS 2003 provodile su se tri tzv. grant sheme odnosno tri projekta dodjele bespovratnih sredstava i to:

1. Održivi razvoj u područjima od posebne državne skrbi, koje je provodilo Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
2. Unapređenje škola za strukovno obrazovanje – Osnivanje centara za izvrsnost, koje je provodilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
3. Promocija demokracije i ljudskih prava, koje je provodio Ured Vlade RH za Udruge

U Prilogu 2.1. dana je tablica s detaljnim pregledom dodijeljenih bespovratnih sredstava (grantova), ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima u okviru programa CARDS 2003.

b) CARDS 2004

Rok za ugovaranje projekata istekao je 29. lipnja 2007. Ugovoreni su projekti u iznosu 44,065 milijuna eur ili 94,6% decentraliziranih sredstava.

Do 30. lipnja 2008. za projekte je isplaćeno 25,502 milijuna eur ili 57,87% ugovorenog iznosa.

Rok za provedbu projekta je 31. prosinca 2009. godine, a za plaćanja 31. prosinca 2010. godine.

Tablica 1: Pregled po programima CARDS dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava, od početka provedbe do 30. lipnja 2008, s rokovima za provedbu ugovora i rokovima za plaćanja

- u milijunima eura

	CARDS 2003	CARDS 2004	UKUPNO
DODJELJENA SREDSTVA RH (decentralizirano)	29,366	46,574	75,940
UGOVORENO	97,68 %	94,61 %	95,80 %
ROK ZA UGOVARANJE	5.6.2006.	29.6.2007.	
BROJ UGOVORA	77	97	174
BROJ ZAVRŠENIH UGOVORA	56	24	80
ROK ZA ZAVRŠETAK UGOVORA	31.12.2008.	31.12.2009.	
PLAĆENO OD UGOVORENOGA	90,40 %	57,87 %	70,70 %
ROK ZA PLAĆANJE	31.12.2009.	31.12.2010.	

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

U Prilogu 3 dana je tablica s detaljnim pregledom projekata iz programa CARDS 2004, dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima.

U okviru CARDS 2004 provodile su se četiri tzv. grant sheme odnosno četiri projekta dodjele bespovratnih sredstava i to:

1. Program razminiranja u Republici Hrvatskoj, koje je provodilo Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
2. Prekogranična suradnja, koje je provodilo Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva
3. Lokalno partnerstvo za zapošljavanje, koje je provodio Hrvatski zavod za zapošljavanje
4. Ljudska prava, koja je provodio Ured Vlade RH za Udruge

U Prilogu 3.1. dana je tablica s detaljnim pregledom dodijeljenih bespovratnih sredstava (grantova), ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima u okviru programa CARDS 2004.

3. PHARE

a) PHARE 2005

Nacionalna komponenta PHARE programa za 2005 godinu sadržava 23 projekta vrijednosti 71,500 milijuna eur nepovratnih sredstava (decentralizirana i centralizirana sredstva, te članarine za programe zajednice). Rok za ugovaranje navedenih projekata bio je 30. studeni prošle godine, a stopa ugovorenih sredstava iznosila je 88,3% u odnosu na odobrena sredstva za financiranje. Do 30. lipnja 2008. godine prema izvršenim obavezama ukupno je isplaćeno za decentralizirana sredstva 44,06% sredstava u odnosu na iznos ugovorenih sredstava.

Tablica 2: Pregled po programima PHARE 2005 dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava, od početka provedbe do 30. lipnja 2008, s rokovima za provedbu ugovora i rokovima za plaćanja

- u milijunima eura

	PHARE 2005 Nacionalni program	PHARE 2005 Prekogranična suradnja RH- SLO-MAD	PHARE 2005 Prekogranična suradnja RH- ITALIJA	PHARE 2005 Nuklearna sigurnost	PHARE 2005 Sudjelovanje u Programima Zajednice **	UKUPNO
DODJELJENA SREDSTVA RH (decentralizirano)	71,500 *	3,000	3,000	0,641	0,362	78,503
BROJ PROJEKATA	23	1	1	2	6	27 + 6
UGOVORENO	88,34 %	90,72%	60,39%	66,53%	96,12 %	87,48 %
ROK ZA UGOVARANJE	30.11.2007.	30.11.2007.	30.11.2007.	30.11.2007.	30.11.2007.	
BROJ UGOVORA	103	25	35	2	6 MoU	165 + 6
BROJ ZAVRŠENIH UGOVORA	10	0	0	0	6 MoU	0
ROK ZA ZAVRŠETAK UGOVORA	30.11.2009.	30.11.2008.	30.11.2008.	30.11.2008.		
PLAĆENO OD UGOVORENOGA	44,06 %	71,96 %	80,00 %	60,00 %	100 %	49,40 %
ROK ZA PLAĆANJE	30.11.2010.	30.11.2009.	30.11.2009.	30.11.2009.		

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

* 5 milijuna eur se odnosi na program TEMPUS koji se ugovara i plaća direktno u Bruxellesu, dok se 3,62 milijuna eur odnosi na Sudjelovanje u Programima zajednice

** Dio su PHARE Nacionalnog programa

Financijski sporazum za nacionalnu komponentu PHARE programa za 2005 godinu potpisan je 17. svibnja 2006. godine, te je nakon postupka ratifikacije stupio na snagu 10. kolovoza 2006. godine. Rok za provedbu projekata financiranih iz PHARE programa za 2005. godinu je sukladno Dodatku na Sporazum o financiranju 30. studeni 2009. godine.

U Prilogu 4 daje se tablica s detaljnim pregledom projekata iz programa PHARE Nacionalni program, dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima, i krajnjim korisnicima.

Za program PHARE - Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske ugovoreni su projekti u iznosu 2,722 milijuna eur ili 90,7% decentraliziranih sredstava, rok za plaćanje je 30. studeni 2009. godine, a do 30. lipnja 2008. godine za projekte je isplaćeno 1,958 milijuna eur ili 71,96% ugovorenog iznosa. Projekti se odnose na dodjelu bespovratnih sredstava.

U Prilogu 5 dana je tablica s detaljnim pregledom projekata iz PHARE 2005 Prekogranična suradnja s Mađarskom i Slovenijom, dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima.

Za program PHARE - Jadranska prekogranična suradnja između Hrvatske i Italije ugovoreni su projekti u iznosu 1,812 milijuna eur ili 60,4% decentraliziranih sredstava, rok za plaćanje je 30. studeni 2009. godine, a do 30. lipnja 2008. godine za projekte je isplaćeno 1,449 milijuna eur ili 80,00% ugovorenog iznosa.

U Prilogu 6 dana je tablica s detaljnim pregledom projekata iz PHARE 2005 Prekogranična suradnja s Italijom, dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima.

Za PHARE - Program pomoći u području nuklearne sigurnosti ugovoreni su projekti u iznosu 0,426 milijuna eur ili 66,5% decentraliziranih sredstava, rok za plaćanje je 30. studeni 2009. godine, za projekte je isplaćeno 0,255 milijuna eur ili 60,00% ugovorenog iznosa.

U Prilogu 7 dana je tablica s detaljnim pregledom projekata iz PHARE Nuklearna sigurnost, dodijeljenih, ugovorenih i isplaćenih sredstava po projektima i krajnjim korisnicima.

b) PHARE 2006

Financijski sporazum za nacionalnu komponentu PHARE programa za 2006. godinu potpisan je 31. siječnja 2007. godine, i stupio je na snagu nakon ratifikacije 3. svibnja iste godine. Rok za provedbu projekata financiranih iz PHARE programa za 2006. godinu je sukladno Dodatku na Sporazum o financiranju 30. studeni 2010. godine.

U sklopu navedenog programa za financiranje odobreno je 20 projekata u vrijednosti od 61,062 milijuna eur bespovratnih sredstava. Rok za ugovaranje projekata financiranih kroz nacionalnu komponentu PHARE programa za 2006. godinu je 30. studeni 2008. godine i tada će se znati prvi podaci o ukupno ugovorenim sredstvima koja su Republici Hrvatskoj dana na raspolaganje kroz program PHARE 2006.

U Prilogu 8 daje se tablica s popisom projekata iz PHARE 2006 Nacionalnog programa s prikazom dodijeljenih sredstava po projektima i korisnicima

3.1. Ukidanje privremenog prekida ugovaranja u programu PHARE 2006 (20 projekata vrijednosti 61 milijun eura) i deblokiranje 5 milijuna eura iz IPA 2008

Na Zajedničkom nadzornom odbor za praćenje provedbe EU programa održanom 10. i 11. prosinca 2007. Europska komisija postavila je mjerila kako bi se poboljšala kvaliteta rada sustava provedbe programa PHARE. Tada je odlučeno da će se u slučaju neispunjavanja mjerila suspendirati ugovaranje projekata u programu PHARE 2006 i smanjiti dodijeljena sredstva u programu IPA 2008 za 5 milijuna kuna.

Mjerila su bila postavljena na način da je jedan dio vezan uz organiziranje i početak rada Središnje agencije za financiranje i ugovaranje projekata EU, drugi dio odnosio se na statistiku kvalitete dokumentacije koju Delegacija Europske komisije vraća u Središnju agenciju za financiranje i ugovaranje na doradu, te je postavljen dio mjerila vezanih uz kvalitetu rada sustava provedbe u cjelini.

U nastavku daje se pregled mjerila i poduzetih aktivnosti:

- **Rad Središnje agencije za financiranje i ugovaranje projekata EU (SAFU) – zapošljavanje ljudi, rad u kontroli kvalitete, treninzi**
 - Mjerilo ispunjeno u dijelu broja ljudi (zadano je bilo zaposliti 53 osobe na osnovnim poslovima, a zaposleno je 63). SAFU zapošljava ljude temeljem vlastitih analiza opterećenosti poslom i aktivnosti koje se u sustavu namjeravaju poduzeti kako bi se na vrijeme kontrolirala ispravnost provedbe svih projekata. Ovim je uspostavljeno aktivno samostalno upravljanje sustavom i poduzimanje potrebnih aktivnosti prije nego što to netko izvan sustava kaže.
 - Mjerilo ispunjeno i u dijelu uvođenja kontrole kvalitete i broja ljudi u Sektoru za kontrolu kvalitete – zaposleno je 7 osoba i sva dokumentacija se u potpunosti kontrolira.
 - Ispunjavanje mjerila vezano uz edukaciju i treninge je kontinuirano. Obavljeni su uvodni treninzi i novi ljudi su počeli konkretno raditi po sistemu mentorstva – svakom je dodijeljen zaposlenik s iskustvom koji prati rad novozaposlenog. Kontinuirano se dorađuju se trening planovi i registri te prema tome provode usavršavanja.

- **Rokovi za dostavu natječajne dokumentacije za PHARE 2006**
 - Europska komisija zadala je konkretne rokove za dostavu dokumentacije po mjesecima. SAFU se pridržava zadanih rokova i aktivno prati tijek izrade dokumentacije po ministarstvima i ostalim tijelima državne uprave. U slučaju da se na nekom od projekata pojavljuju problemi te da će se odstupiti od zadanog roka izvijestit će Delegaciju i dati obrazloženje odstupanja. Dokumentacija se šalje kontinuirano kako je pripremljena i kontrolirana te se nastoji izbjeći slanje u zadnji čas.

- **Poboljšanja u praćenju rada sustava**
 - Aktivniji rad SAFU: SAFU organizira mjesečne sastanke pojedinačno sa svakim od tijela državne uprave koji sudjeluju u provedbi PHARE programa i prati status provedbe projekata. Redovito se provode kontrole na terenu vezano uz provedbu projekata kako bi se na vrijeme uočilo koriste li se sredstva namjenski i prema zadanim pravilima.
 - Nacionalni fond je započeo s analizama kod korisnika te se intervjuiraju zaposlenici koji rade na provedbi projekata kako bi se utvrdila razina njihovih znanja i uključenost u provedbu. Sastavljeni su upitnici temeljem kojih se radi analiza i utvrđuje kvaliteta rada kod pojedinog korisnika te nedostaci koje je potrebno ukloniti. Izvješća o rezultatima analiza raspravljaju se na Vladi.
- **Povećanje kvalitete natječajne i ugovorne dokumentacije koja se podnosi Delegaciji na prethodnu (ex ante) kontrolu**
 - Kvaliteta dokumentacije koju Agencija šalje Delegaciji bolja je u odnosu na dokumentaciju koja se slala 2007. godine. Postotak odbijenica prelazi zadana mjerila, ali kada se analizira suština radi se o bezazlenijim komentarima u odnosu na godinu prije. Dobra komunikacija Agencije i Delegacije sigurno može spriječiti i odbijenice te vrste.
- **Mjerilo za poboljšanje unutarnje revizije u Ministarstvu financija za Nacionalni fond i SAFU**
 - Povećan je broj planiranih revizija u sustavu provedbe predpristupnih projekata te je planirano provesti minimalno jednu unutarnju reviziju po svakom od predpristupnih programa.
 - Udvostručio se broj djelatnika u Samostalnoj službi unutarnje revizije za rad na poslovima revizije predpristupnih programa Europske unije.
 - Središnja harmonizacijska jedinica (SHJ) aktivno je uključena u rad unutarnjih revizora na području revizije projekata financiranih iz EU te je sastavljena detaljna uputa temeljem koje će unutarnji revizori iz svih ministarstava i drugih tijela koja sudjeluju u sustavu provedbe projekata EU obaviti revizije, a SHJ će temeljem njihovih izvješća sastaviti objedinjeno izvješće.
- **Mjerilo u vezi sustava nepravilnosti**
 - Predstavnicima Komisije predan je plan rada na edukaciji djelatnika, sva do sada pripremljena izvješća, izmjene uredbi kojima je AFCOS operativno uključen u rad sustava. Zaključeno je da se sustav razvija u dobrom smjeru.

- **Nalazi revizora Europske komisije**

- Redovito se slalo izvješće o poboljšanjima u sustavu i rješenjima nalaza. Ocjene predstavnika Europske komisije tijekom misije u razdoblju od 23. do 25. travnja 2008. godine su bile dobre. Zaključeno je da su poduzeta poboljšanja kvalitetna i da je većina nalaza u potpunosti riješena.

Temeljem poduzetih aktivnosti za rješavanje mjerila i pozitivnih rezultata u poboljšanju kvalitete rada sustava koji će u skoroj budućnosti dovesti i do konkretnih rezultata u smislu pravovremene pripreme kvalitetne dokumentacije, Europska komisija je odlučila povući privremeni prekid ugovaranja projekata u programu PHARE 2006 i vratiti 5 milijuna eura u alokaciju za IPA 2008 čije je programiranje (prijava i odobravanje projekata) upravo u tijeku.

U kratkom vremenu napravljeni su veliki pomaci i cilj nije bio samo ispuniti zadana mjerila nego zaista uspostaviti sustav koji će biti jak i kvalitetan te kroz koji ćemo samostalno i unaprijed uočavati nedostatke, ispravljati ih i osposobiti se da kada uđemo u Europsku uniju možemo uspješno koristiti sredstva iz europskih fondova koja su znatno veća od predpristupnih programa pomoći.

3.2. Programi Zajednice

Institucije Republike Hrvatske uključene su u korištenje Programa Zajednice. Obveze Republike Hrvatske su uplate članarina koje se financiraju u okviru programa IPA (ranije kroz program PHARE) i dijelom iz nacionalnih sredstava.

Koristi za Republiku Hrvatsku su višestruke jer se kroz Programe Zajednice omogućuje izravno povezivanje institucija RH sa institucijama zemalja članica na konkretnim projektima, otvara se pristup dodatnim fondovima osiguranim za provedbu svakog programa, omogućuje se dobivanje bespovratnih sredstava kao i poticajnih sredstava u pojedinim programima.

Članarina se sufinancira iz I komponente programa IPA, s time da ukupna svota sufinanciranja za Programe zajednice ne može prijeći 10% godišnje alokacije (pri čemu programi istraživanja i razvoja ne ulaze u tih 10%) te ne može biti veća od 90% vrijednosti doprinosa za određeni program. U programu IPA 2007 za tu svrhu je predviđeno ukupno 4,6 milijuna eur, a u IPA 2008 u iznosu od 5,575 milijuna eur.

Do kraja prvog polugodišta 2008. su potpisani Memorandumi o razumijevanju (MoU) za 7 programa zajednice (ukupno je potpisano 9 MoU jer su potpisana 3 MoU za svaku od tri komponente CIP-a): Culture, VII Framework Programme, PROGRESS, Europe for Citizens, EIP, ICT, Intelligent Energy Europe, Civil Protection Financial Instrument i Media.

U Hrvatskom Saboru ratificirani su svi do sada potpisani MoU.

Tablica 5: Programi Zajednice u kojima RH sudjeluje u 2008. godini za koje se plaća članarina iz IPA 2007 godine

	IPA sredstva	Državni proračun	Ukupno
	EUR	EUR	EUR
CUSTOMS 2013	72.000	8.000	80.000
Fiscalis 2013	81.000	9.000	90.000
Seventh Framework Programme for Research, Technological Development and Demonstration Activities	2.647.145	1.012.855	3.660.000
Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP)	1.070.855	118.984	1.189.839
Programme of Community Action in the Field of Health	108.000	12.000	120.000
European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addictions (EMCDDA)	90.000	10.000	100.000
Europe for Citizens*	76.500	8.500	85.000
PROGRESS*	144.000	16.000	160.000
Marco Polo II*	157.500	17.500	175.000
Culture 2007*	153.000	17.000	170.000
UKUPNO	4.600.000	1.229.839	5.829.839

* Iznosi za 2009. godinu

4. ISPA

Kroz program ISPA zaključeno je šest pojedinačnih Memoranduma o financiranju kojima se odobrava financiranje ukupno 6 projekata ukupne vrijednosti 123,053 milijuna eur od čega je 59,000 milijuna eur iz programa ISPA dok se preostali iznos, u skladu s pravilima o financiranju projekata, sufinancira iz proračuna Republike Hrvatske.

Rok za ugovaranje aktivnosti iz programa ISPA određen je pojedinačno za svaki od odobrenih projekata. Do 30. lipnja 2008. godine sklopljeno je 7 ugovora za usluge tehničke pomoći i radove u ukupnom iznosu 43,292 milijuna eur (EU i nacionalni dio). Krajnjim korisnicima isplaćeno je 0,227 milijuna eur.

Za navedene projekte doznačena su sredstva u ukupnom iznosu od 6,228 milijuna eur.

Tablica 4: Lista projekta sufinanciranih iz ISPA programa

- u milijunima eura

Naziv projekta	Ukupna vrijednost	ISPA udio (%)
Obnova željezničke pruge Vinkovci – Tovarnik – državna granica	75,761	28,789 (38%)
Program za vode i otpadne vode Karlovac	36,000	22,500 (62,5%)
Regionalni centar za gospodarenje otpadom „Bikarac” u Šibensko-kninskoj županiji	8,824	6,000 (68%)
Priprema liste projekata u sektoru zaštite okoliša	1,464	0,966 (66%)
Priprema liste projekata u sektoru prometa	0,742	0,482 (65%)
Tehnička pomoć Središnjoj jedinici za financiranje i ugovaranje i Nacionalnom ISPA koordinatorskom centru	0,262	0,262 (100%)
UKUPNO	123,053	59,000

Izvor: Ministarstvo financija, Državna riznica, Nacionalni fond

Rok za završetak ugovora za sve projekte je 31. prosinac 2010. godine, osim za projekt Rehabilitacija pruge Vinkovci-Tovarnik-državna granica (31.prosinca 2009. godine).

A) Memorandum o financiranju za Program za vode i otpadne vode u Karlovcu potpisan je u ukupnom iznosu od 36,000 milijuna eura, od čega udio sredstava iz programa ISPA iznosi 22,500 milijuna eur (62,5%), nacionalni udio osiguran u proračunu RH iznosi 3,500 milijuna eur (9,7%), dok je preostalih 0,01 milijun eur (27,8%), krajnji korisnik osigurao putem kredita EBRD-a (uz kamatu od 6% te rok otplate kredita od 15 godina i početak od 3 godine). Krajnji korisnik sredstava je Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac.

Memorandumom o financiranju predviđeno je potpisivanje šest ugovora, od čega je u siječnju 2008. potpisan ugovor o tehničkoj pomoći u vrijednosti 1,093 milijuna eur, te je provedba započela 20. veljače 2008. godine.

Natječajni postupci za ugovor o izgradnji uređaja za pročišćavanje, pružanju usluga nadzora nad radovima su u tijeku.

B) Memorandum o financiranju za Rehabilitaciju željezničke pruge na dionici Vinkovci – Tovarnik – državna granica potpisan je u ukupnom iznosu od 75,761 milijuna eur. Europska komisija iz programa ISPA sufinancira projekt s iznosom od 28,789 milijuna eur (38%), dok je ostatak sredstava u iznosu 46,972 milijuna eur osiguran u proračunu RH. Krajnji korisnik projekta su Hrvatske željeznice d.o.o. U okviru navedenog Memoranduma potpisani su svi predviđeni ugovori.

Ugovor o izvođenju radova na obnovi željezničke pruge na dionici Vinkovci – Tovarnik – državna granica potpisan je 14. svibnja 2008. godine u iznosu 41,766 milijuna eur i započela je provedba.

Ugovor o pružanju usluga nadzora nad radovima zaključen je 24. srpnja 2008. godine u iznosu 2,005 milijuna eur i započela je provedba.

Ugovor o obnovi sustava signalizacije na dionici pruge Vinkovci – Tovarnik – državna granica zaključen je 25. srpnja 2008. godine u vrijednosti 16,411 milijuna eur. Početak provedbe ugovora planiran je u listopadu 2008. godine.

C) Memorandum o financiranju za Regionalni centar za upravljanje otpadom u Bikarcu potpisan je u ukupnom iznosu od 8,823 milijuna eura pri čemu udio sredstava iz programa ISPA iznosi 6,000 milijuna eura (68%), dok je ostatak u iznosu 2,823 milijuna eur financiran iz nacionalnih izvora.

Memorandumom o financiranju za gore navedeni projekt predviđeno je potpisivanje šest ugovora, od kojih je potpisan ugovor o tehničkoj pomoći krajnjem korisniku 1. listopada 2007. godine.

Za ugovor o izgradnji regionalnog centra za zbrinjavanje otpada Bikarac u tijeku je natječajni postupak, te se odabir najpovoljnije ponude očekuje krajem 2008. godine.

Za ugovore o nabavi opreme, te usluge nadzora nad radovima u tijeku je izrada konačne natječajne dokumentacije, a za ugovor o odnosima s javnošću u tijeku je natječajni postupak.

Za ugovor o sanaciji odlagališta otpada u Pirovcu u tijeku je izrada konačne natječajne dokumentacije, te se objava natječaja očekuje se u prosincu 2008. godine.

D) Memorandum o financiranju za Pripremu liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru prometa potpisan je u ukupnom iznosu od 0,741 milijuna eura gdje je udio sredstava iz programa ISPA 0,482 milijuna eur (65%), dok je ostatak sredstava u iznosu 0,259 milijuna eur osiguran u državnom proračunu.

Memorandumom o financiranju predviđeno je potpisivanje tri ugovora. Za ugovor za usluge tehničke pomoći za doradu nacionalne strategije za sektor prometa za projekte koji će se sufinancirati sredstvima IPA u iznosu 0,497 milijuna eur fonda odlučeno je da se prenamjene sredstva na ostale ugovore jer je nacionalna strategija koju je izradilo resorno ministarstvo (Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka/Ministarstvo prometa, veza i infrastrukture) tijekom 2007. godine pozitivno ocijenjena od službi Europske komisije te nema potrebe za ovakvim vidom stručne tehničke pomoći.

Za ugovor za tehničku pomoć za izradu studije izvedivosti, ocjene troškova i koristi, financijske analize i studije utjecaja na okoliš za obnovu željezničkog koridora X u Republici Hrvatskoj u tijeku je natječajni postupak, a potpisivanje ugovora očekuje se početkom 2009. godine.

Za ugovor o tehničkoj pomoći za izradu idejnog projekta za dionicu željezničke pruge od Zaprešića do Savskog Marofa u okviru koridora X izostala je priprema natječajne dokumentacije u 2008. budući da ovisi o točnom položaju gore spomenute dionice pruge koja će biti poznata nakon usvajanja dijela strategije razvoja prometne povezanosti u Zagrebačkoj županiji, a što se očekuje tijekom sljedeće godine.

E) Memorandum o financiranju za Pripremu liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć u sektoru zaštite okoliša potpisan je u ukupnom iznosu od 1,464 milijuna eura pri čemu je udio sredstava iz programa ISPA 0,966 milijuna eur (66%), a ostatak u iznosu 0,497 milijuna eur će se financirati iz nacionalnih izvora. U okviru navedenog memoranduma potpisana su dva ugovora u ukupnoj vrijednosti 0,853 milijuna eur.

Za usluge tehničke pomoći za doradu nacionalne strategije za sektor zaštite okoliša za projekte koji će se sufinancirati sredstvima IPA fonda donijeta je odluka o prenamjeni sredstava na ostale ugovore jer je nacionalna strategija koju je izradilo resorno ministarstvo (Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva) tijekom 2007. godine pozitivno ocijenjena od službi Europske komisije te nema potrebe za ovakvim vidom stručne tehničke pomoći

Za usluge tehničke pomoći pri odabiru i pripremi projekata u području gospodarenja otpadom koji će se financirati sredstvima IPA fonda natječajni postupak je u tijeku.

F) Memorandum o financiranju za Tehničku pomoć Središnjoj jedinici za financiranje i ugovaranje i Nacionalnom koordinatoru za program ISPA potpisan je u ukupnom iznosu od 0,262 milijuna eura, a udio sredstava iz programa ISPA iznosi 100% navedene vrijednosti. Potpisano je svih 4 predviđena ugovora u ukupnoj vrijednosti 0,262 milijuna eura. Provedba aktivnosti je u tijeku za tri ugovora, dok se za četvrti očekuje koncem 2008. godine.

5. SAPARD

Republici Hrvatskoj je u sklopu programa SAPARD namijenjeno 24,700 milijuna eur. U do sada provedena dva natječaja zaprimljeno je 97 prijava od čega je odobreno (ugovoreno) 29 projekata. Ukupni iznos ulaganja odobrenih projekata iznosi 28,420 milijuna eur, dok je ugovoreni iznos potpore iz EU sredstava 8,899 milijuna eur. Nacionalno sufinanciranje iznosi 2,966 milijuna eur.

Zaprimanje prijave po trećem natječaju završeno je 3. travnja 2008. godine. Ukupno je zaprimljeno 23 prijave od kojih je zbog nepotpunosti odbačeno 6. Vrijednost potpore za ostalih 17 prijave je 50,900 milijuna kn od čega se na potporu iz EU sredstava odnosi 38,175 milijuna kn.

Nakon potvrde i suglasnosti dobivenih tijekom sastanka Odbora za praćenje provedbe SAPARD programa (održanom u Zagrebu 03. lipnja 2008), EK je odobrila re-alokaciju 10,300 milijuna eur s mjera 3 (Razvoj i unapređenje ruralne infrastrukture) i 4 (Tehnička pomoć) na mjere 1 i 2.

Rok za završetak programa je 31. prosinac 2009.godine, te su u tijeku pripreme za raspisivanje još jednog natječaja kako bi se iskoristilo što više dodatnih sredstava realociranih na mjere 1 i 2.

Do 30. lipnja 2008. izvršene su isplate krajnjim korisnicima u ukupnom iznosu 17,428 milijuna kuna, od čega je iz SAPARD programa isplaćeno 13,071 milijuna kuna protuvrijednost 1,792 milijuna eur.

*Detaljan pregled ugovorenih projekata, isplaćenih sredstava te krajnjih korisnika u okviru programa SAPARD Mjere 1 i 2 dan je u **Prilogu 9**.*

6. IPA

Komponente IPA I – Operativni program „Jačanje institucija“, II - Operativni program – „Prekogranična suradnja“, III - Operativni programi – „Promet“, „Zaštita okoliša“, Regionalna konkurentnost“ i IV – Operativni program - „Razvoj ljudskih potencijala“

Sva tijela uključena u provedbu IPA programa u prvoj polovici 2008. godine intenzivno su radila na ispunjavanju akreditacijskih kriterija propisanih IPA provedbenom regulativom br. 718/2007. Uspostavljen je učinkovit sustav financijskog upravljanja i internih kontrola u skladu sa strukturom koju će Republika Hrvatska morati uspostaviti za korištenje strukturnih i kohezijskog fonda kada postane članica Europske unije, pripremljeni su priručnici s detaljnim opisima poslova, sklopljeni su sporazumi između Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje (državna tajnica u Ministarstvu financija) i čelnika Operativne strukture (linijska ministarstva i provedbene agencije), kao i operativni sporazumi između tijela unutar Operativne strukture.

Nakon što je unutarnja revizija u svakoj od uključenih institucija uspješno provela samoprocjenu spremnosti za obavljanje poslova iz njihovih nadležnosti, čelnici Operativne strukture po pojedinim komponentama zatražili su nacionalnu akreditaciju od Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje.

Slijedom pozitivnih izvješća neovisne vanjske revizije o spremnosti sustava za provedbu, dodijeljena je nacionalna akreditacija, te su u travnju 2008. Europskoj komisiji predani zahtjevi za prijenos ovlasti upravljanja na Republiku Hrvatsku sredstvima iz prve četiri komponente programa IPA.

Tijekom lipnja revizori Europske komisije proveli su akreditacijske misije u svim tijelima uključenim u provedbu IPA komponenti I, II, III i IV.

Odluke Europske komisije o prijenosu ovlasti upravljanja za sve četiri komponente, te potpisivanje Financijskih sporazuma očekuju se do studenoga ove godine.

Komponenta V – Ruralni razvoj

Provedbena struktura za IPA komponentu V- Ruralni razvoj (IPARD) usporedo s radom na poboljšanju provedbe SAPARD programa, pripremala je priručnike i prilagođavala postojeću strukturu zahtjevima Sektorskog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske komisije kojim su detaljno propisani svi zahtjevi koji moraju biti ispunjeni prije dobivanja prijenosa ovlasti upravljanja sredstvima iz ove komponente. Potpisivanje sporazuma je u tijeku.

Kao i kod ostale četiri IPA komponente, unutarnja revizija provedbenih tijela provela je samoprocjenu u svakom od tijela, te je početkom rujna Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje dostavljen zahtjev za nacionalnu akreditaciju. Vanjska revizorska tvrtka provjerava ispunjavaju li akreditacijske kriterije Nacionalni fond u Ministarstvu financija, te Upravna direkcija i SAPARD/IPARD Agencija u Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Akreditiraju se tri mjere IPARD programa. Prve dvije nastavak su akreditiranih mjera iz programa SAPARD, dok se treća odnosi na ulaganja u razvoj ruralne infrastrukture, a namijenjena je jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Zahtjev za prijenos ovlasti upravljanja IPA komponentom V uputit će se Europskoj komisiji u skladu s dogovorenim rokovima početkom studenog 2008. godine.

Priprema programa i projekata

Projekti iz programa IPA I 2007 u visokoj su fazi pripremljenosti te su objavljene prve najave natječaja i poslana tehnička dokumentacija za određeni broj projekata. Sastavljen je realan plan nabave kojeg se sve institucije trebaju pridržavati.

U listopadu 2007. godine započelo je programiranje za I. komponentu IPA 2008 programa.

Ukupno 42 projektne ideje dostavljene su Europskoj komisiji 15. siječnja 2008. godine.

Financijska sredstva koja su na raspolaganju Republici Hrvatskoj unutar komponente Jačanje institucija i pomoć u tranziciji IPA 2008 programa sukladno Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru iznose 45,37 milijuna eur.

Koordinacijska skupine Vlade Republike Hrvatske za praćenje korištenja sredstava koje Republika Hrvatska dobiva iz inozemnih izvora, 26. svibnja 2008. godine prihvatila je 19 prioriternih projektnih prijedloga za IPA 2008 godinu unutar komponente Jačanje institucija i pomoć u tranziciji, te su upućeni Europskoj komisiji na odobrenje.

Krajem rujna 2008 godine očekuje se odluka IPA upravljačkog odbora Europske komisije o konačnoj listi projekata za IPA 2008 godinu. Potpisivanje Financijskog sporazuma za I. komponentu IPA 2008 programa očekuje se u 2009. godini.

Za IPA komponentu II Prekogranična suradnja programiranje je završeno prihvaćanjem 8 programa prekogranične suradnje od strane Europske komisije. U prosincu 2007. prihvaćeno je 5 programa i to: prekogranične suradnje sa Republikom Slovenijom, Crnom Gorom, Srbijom i transnacionalni program Jugoistočni Europski prostor i Mediteran.

U ožujku 2008. prihvaćeni su programi prekogranične suradnje sa zemljama članicama sa Slovenijom, Republikom Mađarskom te Jadranske prekogranične suradnje (multilateralni prekogranični program koji uključuje Italiju, Hrvatsku, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Albaniju, Sloveniju i Grčku).

Operativni programi (OP) za razdoblje od 2007.-2009. u okviru IPA komponente III (promet, okoliš, regionalna konkurentnost) i IV (razvoj ljudskih potencijala) proces za navedene komponente Europska komisija usvojila je u prosincu 2007. godine čime je završen proces programiranja.

Za IPA Komponentu V Europska komisija usvojila je u prosincu 2007. IPARD plan za poljoprivredu i ruralni razvitak za razdoblje 2007.-2013.

7. NEPRAVILNOSTI

Sustav upravljanja nepravilnostima razvijen je u skladu sa preporukama i standardima Europske komisije.

Vlada Republike Hrvatske je Zaključkom od 17. srpnja 2008. godine donijela Akcijski plan koji sadrži mjere za jačanje AFCOS sustava, s ciljem zaštite financijskih interesa EU. Ciljevi i mjere Akcijskog plana obuhvaćaju i obvezu Odjela za suzbijanje nepravilnosti i prijevara i svih tijela uključenih u AFCOS sustav, da poduzima aktivnosti vezane uz daljnje stručno usavršavanje tijela u AFCOS sustavu u području prevencije, otkrivanja, prijavljivanja i praćenja postupanja s nepravilnostima i prijevarama te u području suzbijanja prijevara, korupcije ili drugog oblika nepravilnosti u sustavu.

Od II tromjesečja 2008. Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevara je preuzeo izvješćivanje o nepravilnostima od Nacionalnog fonda, te će o uočenim nepravilnostima u sustavu provedbe predpristupnih programa, redovito tromjesečno izvješćivati Europsku komisiju, u skladu s propisanim procedurama.

Važno je istaknuti da sustav upravljanja nepravilnostima u cjelini funkcionira i da je pripremljen za pravovremeno otkrivanje i izvještavanja o nepravilnostima i prijevarama. U nastavku daje se sažetak nepravilnosti koje su do 31. lipnja 2008. uočene u sustavu i o kojima su, sukladno procedurama, poslana izvješća OLAF-u i relevantnim Općim upravama Europske komisije:

CARDS 2003 – jedan slučaj nepravilnosti

- Nepravilno ispunjenje preuzetih obveza: krajnji korisnik je nabavljenu opremu postavio na lokacije koje ne odgovaraju u potpunosti lokacijama predviđenim u ugovoru, budući da oprema nije mogla biti funkcionalna na predviđenim lokacijama. Nisu, pravovremeno, održani svi treninzi predviđeni u projektu, te su isti održani, naknadno, tijekom lipnja 2008.godine.

CARDS 2004 – tri slučaja nepravilnosti

- Neispunjenje aktivnosti iz projekta: Veći broj nepravilnosti je uočen u provedbi projekta. Korisnik bespovratnih sredstava nije provodio aktivnosti sukladno potpisanom ugovoru stoga je SAFU zatražila raskidanje ugovora. Korisniku bespovratnih sredstava biti će isplaćen samo iznos za manji broj aktivnosti koje su provedene sukladno potpisanom ugovoru
- Nepoštvavanje procedura: Krajnji korisnik je u provedbi natječaja s ciljem sklapanja ugovora o najmu prostora prekršio procedure vezano uz ugovaranje cijene najma. Ugovorena je za 200 eura viša cijena od one predviđene u dozvoljenim troškovima. SAFU je predložila raskidanje predmetnog ugovora o najmu, što je krajnji korisnik i proveo, te je sklopio novi ugovor o najmu prostora.
- Neispunjenje aktivnosti: Izvršeno je finalno plaćanje, a jedna aktivnost je (jedan završni trening) ostala neispunjena jer je bilo dogovoreno da će se trening zbog specifičnosti projekta održati sa zakašnjenjem. SAFU je ipak zatražila povrat sredstava od ugovaratelja u iznosu vrijednosti treninga te će isti iznos isplatiti po izvršenju aktivnosti.

PHARE 2005 – Nacionalni program - tri slučaja nepravilnosti

- Izmijenjeno mjesto isporuke: Oprema koja je predmet nabave namijenjena je uporabi na dvije različite lokacije što nije bilo navedeno u ugovoru. Delegacija EK je provela provjere na licu mjesta kod korisnika projekta.
- Nepoštvavanje ugovorene specifikacije robe: Isporučena roba (tehnička oprema) ne odgovara tehničkoj specifikaciji iz ugovora. Delegacija EK je provela provjere na licu mjesta kod korisnika projekta. Utvrđeno je da je isporučena roba prikladna odnosno odgovarajuća unatoč neusklađenosti u specifikaciji.
- Nepoštvavanje pravila postupka javne nabave: U pozivu za natječaj krajnji korisnik bespovratnih sredstava naznačio je marku/proizvođača robe koja je predmet nabave. Natječajna procedura je poništena, ispravljen je poziv za natječaj i natječaj ponovljen.

PHARE CBC/INTERREG IIIA 2004-2006 - Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske

- Nepoštvavanje pravila postupka javne nabave: Korisnik je u pozivu za natječaj naznačio marku/proizvođača robe koja je predmet nabave. Postupak javne nabave je ponovljen.

PHARE 2006 - jedan slučaj nepravilnosti

- Nepoštivanje procedura u postupku javne nabave: Odgovor na upit jednog od potencijalnih ugovaratelja upućen je samo njemu, a ne i ostalim potencijalnim ugovarateljima.

AFCOS SUSTAV

Sukladno odredbama Zakona o proračunu (Narodne novine, broj 87/2008) Republika Hrvatska je kao korisnica sredstava pomoći Europske unije obvezna osigurati zaštitu financijskih interesa Europske unije uspostavljanjem sustava za suzbijanje nepravilnosti i prijevara – AFCOS sustav.

AFCOS sustav u Republici Hrvatskoj obuhvaća:

- 1) Mrežu tijela koja upravljaju i koriste sredstva pomoći EU (sustav izvještavanja o nepravilnostima).
- 2) Mrežu tijela koja se bave suzbijanjem prijevara, korupcije ili nekog drugog oblika nepravilnosti u sustavu (AFCOS mreža).
- 3) Ministarstvo financija-Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevara, koji unutar sustava obavlja koordinativnu ulogu i predstavlja kontakt točku Europskom uredu za borbu protiv prijevara (OLAF).

Radi uspostave efikasnog sustava upravljanja nepravilnostima s ciljem zaštite financijskih interesa EU i radi daljnjeg usavršavanja službenika Odjela za suzbijanje nepravilnosti i prijevara i službenika tijela u Sustavu izvješćivanja o nepravilnostima i AFCOS mreži, provodi se niz edukacijskih aktivnosti:

Odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevara organizirao je četiri radionice tijekom travnja i lipnja 2008. vezano uz područje upravljanja nepravilnostima u korištenju programa pomoći EU i funkcioniranje AFCOS sustava. U suradnji s OLAF-ovim stručnjacima dogovaraju se daljnje edukacije o izvješćivanju o nepravilnostima i drugim pitanjima vezanim za zaštitu financijskih interesa EU.